

KAGes



DEMENCIJA

Ljudi s poremećajima
orijentacije i funkcije
pamćenja u bolnici

Informacije za članove
obitelji i oboljele

Predgovor

Bolnica se specijalizirala za liječenje akutnih zdravstvenih problema. To mogu na primjer biti ozljede pri padu ili tjelesna oboljenja koja su često popraćena pogoršanjem općeg stanja. Strukture koje skrbe za bolesnike u bolnicama za liječenje akutnih bolesti pritom se intenzivno bave dijagnostikom i terapijom kako bi se oboljelog zadržalo u bolnici samo onoliko, koliko je to nužno potrebno.

Osobe s demencijom u bolnici imaju sasvim specifične probleme i potrebe.

Osobe s demencijom teško se snalaze okruženi intenzivnim tempom u bolničkoj svakodnevici, dnevnim aktivnostima, tehnikom, mnoštvom nepoznatih ljudi, nepoznatim jelima i neobičnom okolinom. Nije rijetkost da im nedostaje razumijevanje za njihovu situaciju, često ne razumiju upute ili ih ne mogu slijediti. Zbog toga za oboljelu osobu svaki boravak u bolnici znači posebno stresnu situaciju na koju može reagirati promjenama ponašanja (depresivnim povlačenjem, izraženim strahovima, povećanom agresivnošću) ili pojačanom sklonošću bježanju.

Tako se može dogoditi da se u bolnici eventualno po prvi puta pokažu ili pogoršaju simptomi neke dosad možda nepoznate demencije. Zbog toga bi se pregledi i terapije trebali po mogućnosti provoditi ambulantno.



Budući da nisu sve bolnice prilagođene specijalnim potrebama ovih pacijentica i pacijenata, boravak u njima za oboljelu osobu, ali i za članove njegove obitelji i osoblje koje o njoj skrbi, često predstavlja veliki izazov. Stoga je potrebna dobra suradnja između svih sudionika.

Molimo vas da kod upućivanja članice/člana vaše obitelji u neku bolnicu vodite računa o sljedećim stvarima:

UPUTE

- Ponesite sa sobom **e-Card** i **popis lijekova** koje pacijentica/pacijent trenutno uzima.
- Ponesite sa sobom važna pomagala kao što su **slušni aparat, naočale, zubna proteza ili pomagala za hodaње**. Stavljanjem oznake spriječite zamjene.
- Ponesite sa sobom eventualno i druge **isprave i dokumente**, kao što su npr. dijabetička iskaznica, alergijska iskaznica, kopija posebne zdravstvene punomoći itd.
- Molimo vas da vrijedne stvari ostavite **kod kuće** i da sa sobom ponesete **samo najnužniju** gotovinu.
- **Obavijestite osoblje koje će njegovati članicu/ člana vaše obitelji o njezinoj/njegovoj demenciji.**
- Od pomoći je da se bolnica može uvijek obratiti nekoj **bliskoj osobi iz kruga obitelji**. Bliska osoba dobiva informacije od bolnice i prenosi ih drugim članovima obitelji. Razmislite tko bi mogao preuzeti ovu ulogu.

Neposredno nakon dolaska u bolnicu zatražite osobni razgovor s osobljem koje će skrbiti o oboljelom.

OSOBNI RAZGOVOR

- Kao što je već spomenuto, **molimo vas da odmah upozorite na demenciju članice/člana vaše obitelji**. U tom razgovoru s osobljem koje će skrbiti o oboljelom objasnite njegove potrebe. Raspitajte se koje potrebe može pokriti bolnica, a koje ne.
- Informirajte se kod osoblja tko će biti vaši **kontakt partneri u bolnici**.
- Razgovarajte s osobljem koje će skrbiti o oboljelom u kojim zadacima vi možete i hoćete **aktivno sudjelovati**.
- Raspitajte se o **svakodnevnim terminima za davanje informacija** na odjelu, kako biste razjasnili pitanja u vezi terapije i njege.

Članovi obitelji mogu svojim znanjem i iskustvom pomoći bolničkom osoblju. Razgovarajte s osobljem koje će skrbiti o oboljelu u kojim aktivnosti (kod njege tijela, jela...) možete pomoći članici/članu svoje obitelji.

TIJEKOM BORAVKA

- Ako je moguće, **pratite oboljelu osobu** na preglede i terapije.
- **Vaše prisustvo** je važno za oboljelu osobu i osoblje koje o njoj skrbi, ono pruža sigurnost.
- **Pozabavite se ideološkim radom**, tako što ćete primjerice oboljeloj osobi razumljivo objasniti zašto se nešto poduzima, ili tako da izjave i reakcije pacijentice/pacijenta objasnite osoblju koje se za nju/njega skrbi.
- Kao članica/član obitelji koja/koji njeguje oboljelog najbolje ga poznajete. Ako vam se njegovo ponašanje čini neuobičajenom, **to prijavite osoblju koje o njemu skrbi**. Može se dogoditi da oboljela osoba padne u akutnu smetenost, zvanu i delirij, koja se mora liječiti.



Više o temi Delirij pronaći ćete u mapi „Delirij. Akutna smetena stanja kod pacijentica i pacijenata.“

Liječničko i bolničarsko osoblje se trudi da boravak za ljude s demencijom organizira na zadovoljstvo pacijentica odnosno pacijenata. Članovi obitelji mogu dodatno pridonijeti sigurnosti tako da u bolničkoj sobi stvore ugodnu atmosferu.

ORGANIZIRANJE BORAVKA

- **Donesite sa sobom stvari** kojima će se oboljela osoba rado baviti.
- Postavite neke **osobne stvari**, kao što su fotografije obitelji, pored kreveta, ili označite krevet nekim osobnim predmetom (malim posterom, vlastitim noćnim rubljem, ...). Oboljela osoba može se tako lakše orijentirati.
- **Dogovorite posjete s drugim članovima obitelji** ili poznanicima kako pored bolničkog kreveta ne bi bilo više od dva posjetitelja.

Zbog demencije ove pacijentice i pacijenti doživljavaju posjet drugačije od samih posjetitelja/ica. Često nemaju osjećaj za vrijeme i najčešće imaju problema s pozornošću. To međutim prilikom posjeta ne bi željeli pokazati. Jako se trude da se predstave u što boljem svjetlu. Ovaj napor ih zamara, i ponašanje im se može promijeniti, postaju razdražljivi i nemirni, neki čak i zaplaču ili izraze želju da odu kući.

Stoga se preporučuje da posjeti kraće trajaju. Kratke **aktivnosti prilikom kojih se nešto događa** najprikladnije su za vrijeme posjeta, npr.

- zajednička šetnja kako bi se izazvao umor,
- zajedničko jedenje,
- zajedničko pregledavanje novina ili donesene pošte, neke knjige, fotoalbuma ili nekog ilustriranog časopisa,
- zajedničko gledanje televizije (dobri su filmovi o životinjama, dok vijesti i akcijski filmovi nisu prikladni),
- glasno čitanje pacijentici/pacijentu,
- zajedničko igranje (karata, Čovječe ne ljuti se, ...).



Informacije o aktualnim zbivanjima izvan bolnice (odakle dolazi, što se upravo događa **kod kuće**) mogu biti problematične za oboljele osobe. Oboljeli žive u svojem vlastitom svijetu i ne mogu baš dobro razumjeti o čemu posjetitelji(ce) govore. Oni se dobro sjećaju ranijih godina života, ali imaju problema kada se radi o sjećanju na nedavne događaje ili ranije posjete (npr. „Pa ja sam još jučer bio ovdje ...“)



KOMUNIKACIJA

- Provjerite upotrebljava li **potrebna pomagala za sluh i vid**.
- Osobe s demencijom imaju poteškoća kada se trebaju za nešto odlučiti ili ocijeniti prijedloge. Kad ih se suoči s više pitanja, time se od njih previše zahtijeva. **Pitajte izravno**, npr.: „Hoćeš li popiti kavu?“ ili „Želiš li pojesti kolač?“ Na ovakva **pojedinačna pitanja** mogu odgovoriti s „da“ ili „ne“.
- Ne postavljajte pitanja kao što su **kako to, zašto, zbog čega**.
- Razgovarajte o **dobro poznatim stvarima** (npr. zanimanju, kućnom ljubimcu ...).
- Upotrebljavajte **jednostavne i kratke rečenice** koje sadrže samo jednu informaciju.

- **Ostavite vremena** za odgovor.

- Razgovarajte na **dobro poznatom jeziku** (dijalektu) i govorite polagano.

- Izbjegavajte **propitkivanje o činjenicama** (npr. datumima ...).

- **Ne upozoravajte na nedostatke.**

- **Izbjegavajte diskusije** sa članicom/članom svoje obitelji ili nekim sugovornikom. Zbog izmijenjene percepcije oboljeli vaše riječi često ne može slijediti i možda ih osjeća kao prijatnju.

GUBITAK PREDMETA

Osobe s demencijom često zaboravljaju gdje su ostavile stvari. Ponekad znaju okrivljavati i druge da su im ukrali stvari koje im nedostaju. Ovakvo ponašanje posljedica je nesigurnosti i straha od gubitka kontrole i pamćenja.

Naše/i zaposlenice/zaposlenici uvijek pokušavaju voditi računa o potrebama članice/člana vaše obitelji i paziti na vlasništvo pacijentice/pacijenta. Pokušajte razumjeti da ne možemo uvijek spriječiti da se izgube neki predmeti ili medicinska pomagala.

OTPUST IZ BOLNICE

Raspitajte se što prije kod nadležne liječnice/nadležnog liječnika o mogućem terminu otpusta. Doznajte kontakt osobu koja će voditi otpust i ugovorite s njom termin za razgovor (ako to želite). Raspitajte se kod osoblja koje skrbi za oboljelog i kod terapeutskog osoblja kakva će još njega i skrb biti potrebni nakon boravka u bolnici.



PRIJE OTPUSTA TREBALI BISTI RIJEŠITI JOŠ SLJEDEĆA PITANJA:

- Možete li **kod kuće** organizirati njegu i staranje?

- Kako se **kod kuće** mogu organizirati njega i skrb?

- Što vi kao članica/član obitelji sami možete učiniti i u čemu vam je potrebna podrška?

- Preporučuje li se privremeni boravak u nekoj prijelaznoj ustanovi za njegu, kako bi se imalo vremena **kod kuće** organizirati zahtjevnu njegu?

- Postoje li na vašem području domovi za njegu ili mogućnost dnevne skrbi, koji bi za članicu/člana vaše obitelji došli u obzir?

Ovi podsjetnici olakšat će bora- vak članice/člana vaše obitelji

BORAVAK U BOLNICI

Osoblje zaduženo za skrb informirano je o demenciji članice/ člana vaše obitelji.

S bolničkim osobljem je dogovoreno koje zadatke u vezi skrbi vi možete i hoćete preuzeti.

O raspodjeli zadataka razgovarali ste u krugu obitelji.

Vi poznajete svoju kontakt osobu u bolnici.

Bolničko osoblje poznaje blisku osobu u obitelji kojoj se može obratiti.

Oboljela osoba ne nosi sa sobom nikakve vrijedne predmete.

Pomoću ovog podsjetnika možete korak po korak sami provjeriti jesti li mislili na sve što je potrebno članici/članu vaše obitelji prilikom prijema u bolnicu.

TREBALO BI PRIPREMITI SLJEDEĆE:

e-Card

Važna pomagala kao što su slušni aparat, naočale, zubna proteza ili pomagala pri hodu

Odjeću, toaletni pribor, osobne stvari

Popis lijekova koje trenutno uzima

Popis eventualne nepodnošljivosti pojedinih lijekova

Iskaznice: alergija, dijabetes, krvna grupa...

Osobne informacije o njezi i skrbi namijenjene bolničkom osoblju

Posebna zdravstvena punomoć, punomoć u slučaju hitne potrebe (ako postoji)

Ostala dokumentacija relevantna za skrb (ako postoji)



BILJEŠKE

Jedan mladi čovjek koji neguje svojeg oca oboljelog od Alzheimerove bolesti, upitan je: „Znade li tvoj otac još da si ti njegov sin?“

Mladi čovjek je odgovorio: „To nije važno. Važno je da JA znam da je on moj otac!“

(nepoznati autor)

Projektni tim KAGes: „Ljudi s kognitivnim ograničenjima / demencijom u bolnici“

Sveučilišna bolnica Basel i Švicarska udruga oboljelih od Alzheimerove bolesti (2009.): Smeteni i dementni pacijenti u bolnici za liječenje akutnih bolesti. Informacije za obitelji i prijatelje. http://www.migesplus.ch/fileadmin/Publikationen/ALZ_Broschuere_D_def.pdf (19.01.2015.)

Švicarska udruga oboljelih od Alzheimerove bolesti (2009.): Dementne osobe u bolnici. https://www.unispital-basel.ch/fileadmin/unispitalbaselch/Resorts/Entw_Gesundheitsberufe/Abteilungen/Projekte/Praxisentwicklung/Basler_Demenz/spitalaufenthaltd.pdf (19.01.2015.)

Lektor: Dr. Edwin Rant

3. izdanje



**Steiermärkische Kranken-
anstaltengesellschaft m. b. H.
(©KAGes)**

**KAGes-Management
Stiftingtalstraße 4–6
8010 Graz
demenz_delir@kages.at**